

63 [50]. IDAIOS

SEXT. IX 360 'Αναξιμένης δὲ καὶ Ἰδαῖος ὁ Ἱμεραῖος καὶ Διογένης ὁ Ἀπολλωνιάτης καὶ Ἀρχέλαος ὁ Ἀθηναῖος Σωκράτους δὲ καθηγητῆς . . . ἀέρα [nām]. πάντων εἶναι ἀρχὴν καὶ στοιχείον]. Damit setzt man vermutungsweise den Philo-
 5 sophen des Μεταξύ in Verbindung bei ARISTOT. Metaphys. A 7. 988a 23 οἱ μὲν γὰρ ὡς ὕλην τὴν ἀρχὴν λέγουσιν . . . οὗτοί τε δὴ πάντες τῆς τοιαύτης αἰτίας ἡμμένοι εἰσὶ, καὶ ἔτι ὅσοι ἀέρα ἢ πῦρ ἢ ὕδωρ, ἢ πυρὸς μὲν πυκνότερον ἀέρος δὲ λεπτότερον. καὶ γὰρ τοιοῦτόν τινες εἰρήκασιν εἶναι τὸ πρῶτον στοιχείον.
 de caelo Γ 5. 303b 10 ἔνιοι γὰρ ἐν μόνον ὑποτίθενται καὶ τοῦτο οἱ μὲν ὕδωρ, οἱ
 10 δ' ἀέρα οἱ δὲ πῦρ, οἱ δ' ὕδατος μὲν λεπτότερον ἀέρος δὲ πυκνότερον· ὁ περιέχειν φασὶ πάντας τοὺς οὐρανοὺς ἄπειρον ὄν. ὅσοι μὲν οὖν τὸ ἐν τοῦτο ποι-
 οῦσιν ὕδωρ ἢ ἀέρα ἢ ὕδατος μὲν λεπτότερον ἀέρος δὲ πυκνότερον, εἴτ' ἐκ τούτου πυκνότητι καὶ μανότητι τᾶλλα γεννῶσιν, οὗτοι λαν-
 θάνουσι αὐτοὶ αὐτοὺς ἄλλο τι πρότερον τοῦ στοιχείου ποιοῦντες. Phys. A 4.
 15 187a 12 [s. I 85, 33]. SIMPL. z. d. St. 149, 5 πάντες μὲν γὰρ σωματικόν τι τὸ ἐν ὑποτίθενται τοῦτο, ἀλλ' οἱ μὲν ἐν τι τῶν τριῶν στοιχείων ὡσπερ Θαλῆς μὲν
 καὶ Ἴππων τὸ ὕδωρ, Ἀναξιμένης δὲ καὶ Διογένης τὸν ἀέρα, Ἡράκλειτος δὲ καὶ
 Ἴππασος τὸ πῦρ (τὴν γὰρ γῆν οὐδεὶς ἤξιωσεν ὑποθέσθαι μόνην διὰ τὸ δυσσαλλοίω-
 20 τον), τινὲς δὲ ἄλλο τι τῶν τριῶν ὑπέθευτο, ὃ ἐστὶ πυρὸς μὲν πυκνότε-
 ρον ἀέρος δὲ λεπτότερον, ἢ ὡς ἐν ἄλλοις φησὶν, ἀέρος μὲν πυκνότερον
 ὕδατος δὲ λεπτότερον. καὶ ὁ μὲν Ἀλέξανδρος Ἀναξίμανδρον οἶεται τὸν ἄλλην
 τινὰ φύσιν σώματος παρὰ τὰ στοιχεῖα τὴν ἀρχὴν ὑποθέμενον, ὁ μὲντοι Πορφύριος
 ὡς τοῦ Ἀριστοτέλους ἀντιδιαιροῦντος τοὺς σῶμα τὸ ὑποκείμενον ἀδιοριστως
 ποιήσαντας πρὸς τοὺς ἢ τῶν τριῶν τι στοιχείων ἐν ἢ ἄλλο τι τὸ μεταξὺ πυρὸς
 25 καὶ ἀέρος, σῶμα μὲν τὸ ὑποκείμενον ἀδιοριστως Ἀναξίμανδρον λέγειν φησὶν
 ἄπειρον οὐ διορίσαντα τὸ εἶδος εἴτε πῦρ εἴτε ὕδωρ εἴτε ἀήρ, τὸ δὲ μεταξὺ καὶ
 αὐτός, ὡσπερ Νικόλαος ὁ Δαμασκηνός, εἰς Διογένην τὸν Ἀπολλωνιάτην [64 A 5]
 ἀνέπεμψεν. αὐτοφρέστερον δὲ μοι δοκεῖ κατὰ τὴν λέξιν μὴ ὡς ἀντιδιηρημένου τοῦ
 σώματος πρὸς τὰ στοιχεῖα καὶ τὸ μεταξὺ ἀκούειν, ἀλλ' ὡς διηρημένου μᾶλλον εἰς
 30 τε τὰ τρία καὶ τὸ μεταξὺ· 'σῶμα γὰρ τὸ ὑποκείμενον' φησὶν 'ἢ τῶν τριῶν τι ἢ
 ἄλλο ὃ ἐστὶ πυρὸς μὲν πυκνότερον ἀέρος δὲ λεπτότερον', καὶ μὲντοι κοινῶς περὶ τῶν
 προειρημένων ἐπήγαγεν, ὅτι 'τὰ ἄλλα γεννῶσι μανότητι καὶ πυκνότητι', καίτοι
 τοῦ Ἀναξίμανδρου, ὡς αὐτός φησι, μὴ οὕτως γεννῶντος, ἀλλὰ κατὰ ἔκκρισιν τὴν
 ἀπὸ ἄπειρου.

35 64 [51]. DIOGENES VON APOLLONIA

A. LEBEN UND LEHRE

LEBEN

1. DIOG. IX 57 Διογένης Ἀπολλοθέμιδος Ἀπολλωνιάτης, ἀνὴρ φυσικὸς καὶ
 ἄγαν ἐλλόγιμος. ἤκουσε δὲ, φησὶν Ἀντισθένης [vgl. FHG III 182], Ἀναξιμένους.
 40 ἦν δὲ τοῖς χρόνοις κατ' Ἀναξαγόραν· τοῦτόν φησιν ὁ Φαληρεὺς Δημήτριος ἐν

4 man] z. B. Zeller-Nestle I 337 38 ἀπολλοθέμιτος BP 40 τοῦτην] natür-
 lich Anaxagoras [59 A I (§ 12 ff.). 17 — 20], an den Diogenes das Zitat anfliekt

τῆι Σωκράτους ἀπολογία [FGrHist. 228 F 42 II 970] διὰ μέγαν φθόνον μικροῦ κινδυνεύσαι Ἀθήνησιν.

ἔδοκει δὲ αὐτῶι τάδε· στοιχεῖον εἶναι τὸν ἀέρα, κόσμους ἀπείρους καὶ κενὸν ἀπειρον· τὸν τε ἀέρα πυκνούμενον καὶ ἀραιούμενον γεννητικὸν εἶναι τῶν κόσμων· οὐδὲν ἐκ τοῦ μὴ ὄντος γίνεσθαι οὐδὲ εἰς τὸ μὴ ὄν φθείρεσθαι· τὴν γῆν στρογγύλην, ἡρεισμένην ἐν τῶι μέσῳ, τὴν σύστασιν εἰληφυῖαν κατὰ τὴν ἐκ τοῦ θερμοῦ περιφορὰν καὶ πῆξιιν ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ.

ἀρχὴ δὲ αὐτῶι τοῦ συγγράμματος ἦδε· 'λόγου . . . σεμνήν' [B 1].

2. DIOG. VI 81 [aus Demetrios Magnes] γεγόνασι δὲ Διογένης πέντε· πρῶτος Ἀπολλωνιάτης φυσικός, ἀρχὴ δ' αὐτῶι τοῦ συγγράμματος ἦδε· 'λόγου . . . παρέχεσθαι' [B 1].

3. STEPHAN. s. v. Ἀπολλωνία p. 106, 13 κγ Κρήτης ἡ πάλαι Ἐλευθέρινα, Αἰνίου πατρίς· ἐκ ταύτης ὁ φυσικός Διογένης. Das phrygische Apollonia (ἡ Φρυγίας ἡ πάλαι Μάργιον Steph. 106. 11) versteht AEL. V. H. II 31 Εὐήμερος ὁ Μεσσήνιος ἡ Διογένης ὁ Φρύξ ἡ Ἴππων [Katalog der ἄθεοι].

SCHRIFT

4. SIMPL. Phys. 151, 20 ἐπειδὴ δὲ ἡ μὲν τῶν πλειόνων ἱστορία Διογένην τὸν Ἀπολλωνιάτην ὁμοίως Ἀναξιμένην τὸν ἀέρα τίθεσθαι τὸ πρῶτον στοιχεῖόν φησι, Νικόλαος δὲ ἐν τῆι Περί θεῶν πραγματείαι τοῦτον ἱστορεῖ τὸ μεταξὺ πυρὸς καὶ ἀέρος τὴν ἀρχὴν ἀποφίνασθαι [s. oben c. 63] . . . ἰστέον ὡς γέγραπται μὲν πλείονα τῶι Διογένηι τούτῳ συγγράμματα (ὡς αὐτὸς ἐν τῶι Περί φύσεως ἐμνήσθη καὶ πρὸς φυσιολόγους ἀντειρηκέναι λέγων οὖς καλεῖ καὶ αὐτὸς σοφιστάς, καὶ Μετεωρολογίαν γεγραφέναι, ἐν ἧι καὶ λέγει περὶ τῆς ἀρχῆς εἰρηκέναι, καὶ μέντοι καὶ Περί ἀνθρώπου φύσεως), ἐν δὲ γε τῶι Περί φύσεως, ὁ τῶν αὐτοῦ μόνον εἰς ἐμὲ ἦλθε, προτίθεται μὲν διὰ πολλῶν δεῖξαι, ὅτι ἐν τῆι ὑπ' αὐτοῦ θεήσει ἀρχῆι ἐστι νόησις πολλή [vgl. B 3—5] . . . vgl. II 59, 15.

LEHRE

DIOG. V 43 [Theophrasts Schrift] Τῶν Διογένης συναγωγή ἁ.

5. SIMPL. Phys. 25, 1 (D. 477; Theophr. Phys. Opin. fr. 2) καὶ Δ. δὲ ὁ Ἀπολλωνιάτης, σχεδὸν νεώτατος γεγονώς τῶν περὶ ταῦτα σχολασάντων, τὰ μὲν πλείστα συμπεφορημένως γέγραφε τὰ μὲν κατὰ Ἀναξαγόραν, τὰ δὲ κατὰ Λεύκιππον λέγων· τὴν δὲ τοῦ παντὸς φύσιν ἀέρα καὶ οὗτός φησιν ἀπειρον εἶναι καὶ αἰδίον, ἐξ οὗ πυκνούμενον καὶ μανουμένον καὶ μεταβάλλοντος τοῖς πάθεσι τὴν τῶν ἄλλων γίνεσθαι μορφήν. καὶ ταῦτα μὲν Θεόφραστος ἱστορεῖ περὶ τοῦ Διογένης, καὶ τὸ εἰς ἐμὲ ἔλθον αὐτοῦ σύγγραμμα Περί φύσεως ἐπιγεγραμμένον ἀέρα σαφῶς λέγει τὸ ἐξ οὗ πάντα γίνεται τὰ ἄλλα. Νικόλαος [s. II 51, 27] μέντοι τοῦτον ἱστορεῖ μεταξὺ πυρὸς καὶ ἀέρος τὸ στοιχεῖον τίθεσθαι. καὶ οὗτοι δὲ τὸ εὐπαθὲς καὶ εὐαλλοίωτον τοῦ ἀέρος εἰς μεταβολὴν ἐπιτηδείως ἔχειν ἐνόμισαν· διὸ τὴν γῆν

6 ἡρεισμένην (ἡρισμένην) BP¹F: ἐρηρισμένην Φ: ἡρηρισμένην P² 10 αὐτοῦ B¹ 17 ἡ τῶν πλειόνων ἱστορία] Theophrasts φυσικῶν δόξαι, vgl. A 5 20 vgl. Theiler *Zur Geschichte der teleolog. Naturbetrachtung* Zürich 1925 S. 6f. 21 ὡς] vielleicht ὦν? Diels 23 Μετεωρολογία] »niemand wird dies für einen alten Buchtitel halten; vgl. II 59, 7. Capelle *Philol.* 71 (1912) 446. *Herm.* 48 (1913) 323« Diels 31 συμπεφορημένως] *eklektisch*

δυσκίνητον καὶ δυσμετάβλητον οὖσαν οὐ πάνυ τι ἤξιωσαν ἀρχὴν ὑποθέσθαι· καὶ οὕτως μὲν οἱ μίαν λέγοντες τὴν ἀρχὴν διηιρέθησαν.

6. [PLUT.] Strom. 12 (D. 583) Δ. ὁ Ἄ. ἀέρα ὑφίσταται στοιχεῖον· κινεῖσθαι δὲ τὰ πάντα ἀπείρους τε εἶναι τοὺς κόσμους. κοσμοποιεῖ δὲ οὕτως· ὅτι τοῦ παντός
5 κινουμένου καὶ ἦι μὲν ἀραιοῦ ἦι δὲ πυκνοῦ γινομένου, ὅπου συνεκέρησεν τὸ πυκνὸν συστροφῆι <τὴν γῆν> ποιῆσαι καὶ οὕτως τὰ λοιπὰ κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον, τὰ <δὲ> κουφότατα τὴν ἄνω τάξιν λαβόντα τὸν ἥλιον ἀποτελέσει.

7. ΑἸΤ. I 3, 26 (D. 289) Δ. δὲ ὁ Ἀπολλωνιάτης ἀέρα ἄπειρον [nāml. τὴν ἀρχὴν ἀπεφήνατο]. Vgl. 13 A 4 (I 91, 10). ARISTOT. de gen. et corr. A. 6.
10 p. 332 b 12 καίτοι ἐξ ἑνὸς ἀνάγκη λέγειν τὴν ποίησιν, καὶ τοῦτο ὀρθῶς λέγει Δ., ὅτι εἰ μὴ ἐξ ἑνὸς ἦν ἅπαντα, οὐκ ἂν ἦν τὸ ποιεῖν καὶ τὸ πάσχειν ὑπ' ἀλλήλων, οἷον τὸ θερμὸν ψύχεσθαι καὶ τοῦτο θερμαίνεσθαι πάλιν· οὐ γὰρ ἡ θερμότης μεταβάλλει καὶ ἡ ψυχρότης εἰς ἄλληλα, ἀλλὰ δηλονότι τὸ ὑποκείμενον.

8. PHILOS. de piet. c. 6 b (D. 536) Δ. ἐπαινεῖ τὸν Ὅμηρον ὡς οὐ μυθικῶς
15 ἀλλ' ἀληθῶς ὑπὲρ τοῦ θεοῦ διειλεγμένον. τὸν ἀέρα γὰρ αὐτὸν Δία νομίζειν φησίν, ἐπειδὴ πᾶν εἰδέναι τὸν Δία λέγει. CIC. de d. nat. I 12, 29 quid? aër quo D. Apolloniatas utitur deo, quem sensum habere potest aut quam formam dei? ΑἸΤ. I 7, 17 (D. 302) Διογένης [nicht der Stoiker, der in den Placita nicht vorkommt] καὶ Κλεάνθης καὶ Οἰνοπίδης τὴν τοῦ κόσμου ψυχὴν [nāml. θεὸν
20 φασιν] vgl. oben 13 A 23 (I 94, 38.). AUGUSTIN. de civ. d. VIII 2 (D. 174) D. quoque Anaximenes alter auditor [neben Anaxagoras] aërem quidem dixit rerum esse materiam, de qua omnia fierent; sed eum esse compotem divinae rationis, sine qua nihil ex eo fieri posset. [Daraus Sidon. Ap. c. 15, 91.] Vgl. B 8. 68 B 30.

25 9. ARISTOT. Meteorol. B 2. 355 a 21 τὸ δ' αὐτὸ συμβαίνει καὶ τούτοις ἄλογον καὶ τοῖς φάσκουσι τὸ πρῶτον ὑγρᾶς οὐσης καὶ τῆς γῆς, καὶ τοῦ κόσμου τοῦ περὶ τὴν γῆν ὑπὸ τοῦ ἡλίου θερμαινομένου, ἀέρα γενέσθαι καὶ τὸν ὄλον οὐρανὸν αὐξηθῆναι, καὶ τοῦτον πνεύματά τε παρέχεσθαι καὶ τὰς τροπὰς αὐτοῦ ποιεῖν.

10. ΑἸΤ. II 1, 3 (D. 327; s. oben I 86, 16) Δ. . . ἀπείρους κόσμους ἐν
30 τῷ ἀπείρῳ κατὰ πᾶσαν περιαγωγὴν [sc. γίνεσθαι καὶ φθεῖρεσθαι]. 1, 6 (D. 328) Δ. καὶ Μέλισσος τὸ μὲν πᾶν ἄπειρον, τὸν δὲ κόσμον πεπεράνθαι. 4, 6 (D. 331) Ἀναξίμανδρος . . . Δ., Λεύκιππος φθαρτὸν τὸν κόσμον. Vgl. 13 A 11 (I 93, 16).

11. — II 8, 1 (D. 337) über die ἔγκλισις τοῦ κόσμου s. oben II 22, 11.

12. — II 13, 5. 6 (D. 341f.) Δ. κισηροειδῆ τὰ ἄστρα, διαπνοὰς δὲ αὐτὰ
35 νομίζει τοῦ κόσμου. εἶναι δὲ διάπυρα. συμπεριφέρεσθαι δὲ τοῖς φανεροῖς ἀστροῖς ἀφανεῖς λίθους καὶ παρ' αὐτὸ τοῦτ' ἀνωνύμως· πίπτοντας δὲ πολλακίς ἐπὶ τῆς γῆς σβέννυσθαι καθάπερ τὸν ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς πυρροειδῶς κατενεχθέντα ἀστέρα πέτρινον. Vgl. 59 A 11. 12.

13. — II 20, 10 (D. 349) Δ. κισηροειδῆ τὸν ἥλιον, εἰς δν ἀπὸ τοῦ αἰθέρος
40 ἀκτίνες ἐναποστηρίζονται. 23, 4 (D. 353) Δ. ὑπὸ τοῦ ἀντιπίπτοντος τῆι θερμότητι ψυχροῦ σβέννυσθαι τὸν ἥλιον.

ὁ συστροφῆν ποιῆσαι Hss.: verb. Kranz; συστραφῆν γῆν π. Diels 7 <δὲ>
Diels 15 vgl. z. B. Hom. ὦ 88 16 diogenis Hss. (außer DF) 31 τὸν
κόσμον unsere gestaltete Welt 34 διαπνοὰς] vgl. ἀνάμμα A 14

14. AËT. II 25, 10 (D. 356) Δ. κισηροειδὲς ἀναμμα τὴν σελήνην.

15. — III 2, 8 (D. 367) Δ. ἀστέρας εἶναι τοὺς κομήτας.

16. — III 3, 8 (D. 368) Δ. ἐμπτωσιν πυρὸς εἰς νέφος ὑγρὸν, βροντὴν μὲν τῆι σβέσει ποιοῦν, τῆι δὲ λαμπηδόνι τὴν ἀστραπὴν· συναιτιᾶται δὲ καὶ τὸ πνεῦμα.
5 SEN. Nat. qu. II 20 D. *Apolloniates ait quaedam tonitrua igne, quaedam spiritu fieri: illa ignis facit, quae ipse antecedit et nuntiat; illa spiritus, quae sine splendore creperunt.*

16a. SCHOL. in BASIL. Marc. 58 Δ. ὁ Ἀπολλωνιάτης ὑπὸ ἀέρος φέρεσθαι τὴν γῆν. Vgl. unten C 2.

10 17. ALEX. in Meteor. B 1 (zu p. 353a 32) p. 67, 1 Hayduck λέγει δὲ περὶ τῶν φυσικῶν· οὗτοι δὲ γένεσιν ποιοῦσι τῆς θαλάσσης, ἀλλ' οὐκ ἀγένητον αὐτὴν λέγουσιν ἰδίας πηγὰς ἔχουσιν, ὡς οἱ θεολόγοι. οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν ὑπόλειμμα λέγουσιν εἶναι τὴν θάλασσαν τῆς πρώτης ὑγρότητος. ὑγροῦ γὰρ ὄντος τοῦ περὶ τὴν γῆν τόπου κάπναια τὸ μὲν τι τῆς ὑγρότητος ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἐξατμίζεσθαι καὶ γίνε-
15 σθαι πνεύματά τε ἐξ αὐτοῦ καὶ τροπὰς ἡλίου τε καὶ σελήνης, ὡς διὰ τὰς ἀτμίδας ταύτας καὶ τὰς ἀναθυμιάσεις κἀκείνων τὰς τροπὰς ποιουμένων, ἔνθα ἡ ταύτης αὐτοῖς χορηγία γίνεται, περὶ ταῦτα τρεπομένων· τὸ δὲ τι αὐτῆς ὑπολειφθὲν ἐν τοῖς κοίλοις τῆς γῆς τόποις θάλασσαν εἶναι· διὸ καὶ ἐλάττω γίνεσθαι ξηραίνομένην ἐκάστοτε ὑπὸ τοῦ ἡλίου καὶ τέλος ἔσσεσθαι ποτε ξηρὰν. ταύτης τῆς δόξης ἐγένετο,
20 ὡς ἱστορεῖ Θεόφραστος [Phys. Opin. fr. 23 D. 494], Ἀναξίμανδρος τε καὶ Δ. Δ. δὲ καὶ τῆς ἀλμυρότητος ταύτην αἰτίαν λέγει, ὅτι ἀνάγοντος τοῦ ἡλίου τὸ γλυκὺ τὸ καταλειπόμενον καὶ ὑπομένον ἀλμυρὸν εἶναι συμβαίνει. Vgl. ebend. 73, 22. Außerdem vgl. Hippocr. de aëre aqu. loc. 8 (CMG I, 1 p. 62, 11). Porphyr. zu Hom. Λ 53. 54 p. 161 Schr.

25 18. SCHOL. APOLL. RHOD. IV 269 (D. 228) Δ. δὲ ὁ Ἀ. ὑπὸ ἡλίου ἀρπάζεσθαι τὸ ὕδωρ τῆς θαλάσσης, ὃ τότε εἰς τὸν Νεῖλον καταφέρεσθαι· οἶεται γὰρ πληροῦσθαι τὸν Νεῖλον ἐν τῷ θέρει διὰ τὸ τὸν ἡλιον εἰς τοῦτον τὰς ἀπὸ γῆς ἰκμάδας τρέπειν. SEN. N. quaest. Iva 2, 28ff. D. *Apolloniates ait: 'sol humorem ad se rapit: hunc adsiccata tellus ex mari ducit, tum ex ceteris*
30 *aquis. fieri autem non potest, ut una sicca sit tellus, alia abundet. sunt enim perforata omnia et invicem pervia, et sicca ab humidis sumunt. alioquin, nisi aliquid terra acciperet, exaruisset. ergo undique sol trahit, sed ex his, quae premit, maxime: haec meridiana sunt. (29) terra, cum exaruit, plus ad se humoris adducit. ut in lucernis oleum illo fluit, ubi*
35 *exuritur, sic aqua illo incumbit, quo vis caloris et terrae aestuantis arcessit. unde ergo trahit? ex illis scilicet partibus semper hibernis: septemtrionales exundant. ob hoc Pontus in infernum mare assidue fluit rapidus*

3 ἐμπύρωσιν Hs.: verb. Canter 10 vgl. Theiler a. O. S. 26, Diller
Herm. 67 (1932) 38 16 ἔθεν Usener 22f. vgl. Theiler a. O. S. 11
25ff. vgl. Diller a. O. 29 vgl. Gilbert Archiv f. G. d. Phil. 21 (1908) 427
tellus <cum> Kranz tum LZ: cum Φ: ipsum Gercke 30 una ηL²:
uia Φ: auia, alia PTZ: ima Gercke 32 alioquin L²Z: aliquando Φ:
aliqua. inde Gercke 32 aliquid <liquidī> Gertz aliquid] aliunde Diels
undique L²Z: undi Λ: unde ηE, Madvig 33 sed] scilicet Madvig pre-
mit Z: premunt Φ: premuntur Gercke 36 trahit] sc. terra aestuans
septemtrionales Gercke: septemtrionalis Φ

(*non ut cetera maria alternatis ultro citro aestibus*) in unam partem semper pronus et torrens. quod nisi factis itineribus quod cuique deest redderetur, quod cuique superest emitteretur, iam aut sicca essent omnia aut inundata'.

(30) interrogare Diogenem libet, quare, cum pertusa sunt cuncta et invicem 5 commeant, non omnibus locis aestate maiora sint flumina. 'Aegyptum sol magis percoquit, itaque Nilus magis crescit'.

19. THEOPHR. de sens. 39ff. (D. 510) Δ. δ' ὡσπερ τὸ ζῆν καὶ τὸ φρονεῖν τῷ ἀέρι καὶ τὰς αἰσθήσεις ἀνάπτει· διὸ καὶ δόξειεν ἂν τῷ ὁμοίω ποιεῖν (οὐδὲ γὰρ τὸ ποιεῖν εἶναι καὶ πάσχειν, εἰ μὴ πάντα ἦν ἐξ ἐνός)· τὴν μὲν ὀσφρησιν τῷ περὶ 10 τὸν ἐγκέφαλον ἀέρι· τοῦτον γὰρ ἄθρου εἶναι καὶ σύμμετρον τῇ ὀσμη· τὸν γὰρ ἐγκέφαλον αὐτὸν μανὸν καὶ <τὰ> φλεβία, λεπτότατον δ' ἐν οἷς ἡ διάθεσις ἀσύμμετρος, καὶ [?] οὐ μείγνυσθαι ταῖς ὀσμαῖς· ὡς εἰ τις εἴη τῇ κράσει σύμμετρος, δῆλον ὡς αἰσθανόμενον ἂν. (40) τὴν δ' ἀκοήν, ὅταν ὁ ἐν τοῖς ὠσίν ἀτῆρ κινήθῃς ὑπὸ τοῦ ἕξω διαδῶι πρὸς τὸν ἐγκέφαλον. τὴν δὲ ὄσιν [ὄσιν] ἐμφαινόμενων εἰς 15 τὴν κόρην, ταύτην δὲ μείγνυμένην τῷ ἐντὸς ἀέρι ποιεῖν αἰσθήσιν· σημεῖον δὲ ἔαν γὰρ φλεγμασία γένηται τῶν φλεβῶν, οὐ μείγνυσθαι τῷ ἐντὸς οὐδ' ὄσιν ὁμοίως τῆς ἐμφάσεως οὐσης. τὴν δὲ γεύσιν τῇ γλώττῃ διὰ τὸ μανὸν καὶ ἀπαλόν. περὶ δὲ ἀφῆς οὐδὲν ἀφώρισεν οὔτε πῶς οὔτε τίνων ἐστίν. ἀλλὰ μετὰ ταῦτα πειρᾶται λέγειν, διὰ τί συμβαίνει τὰς αἰσθήσεις ἀκριβεστέρας εἶναι καὶ τῶν ποίων. 20 (41) ὀσφρησιν μὲν οὖν ὀξύτατην οἷς ἐλάχιστος ἀτῆρ ἐν τῇ κεφαλῇ· τάχιστα γὰρ μείγνυσθαι· καὶ πρὸς τοῦτοις ἔαν ἔλκη διὰ μακροτέρου καὶ στενοτέρου· θάπτον γὰρ οὕτω κρίνεσθαι· διὸπερ ἔνια τῶν ζῴων ὀσφραντικώτερα τῶν ἀνθρώπων εἶναι· οὐ μὴν ἀλλὰ σύμμετρον γε οὐσης τῆς ὀσμῆς τῷ ἀέρι πρὸς τὴν κράσιν μάλιστα ἂν αἰσθάνεσθαι τὸν ἀνθρώπων. ἀκούειν δ' ὀξύτατα, ὧν αἱ τε φλέβες 25 λεπταί, <καὶ ἄ> καθάπερ τῇ ὀσφρήσει κἂν τῇ ἀκοῇ τέτρηται βραχὺ καὶ λεπτόν καὶ ἰθὺ καὶ πρὸς τοῦτοις τὸ οὖς ὀρθὸν ἔχει καὶ μέγα· κινούμενον γὰρ τὸν ἐν τοῖς ὠσίν ἀέρα κινεῖν τὸν ἐντὸς. ἔαν δὲ εὐρύτερα ἦι, κινουμένου τοῦ ἀέρος ἦχον εἶναι καὶ τὸν ψόφον ἀναρθρον διὰ τὸ μὴ προσπίπτειν πρὸς ἡρεμοῦν. (42) ὄσιν δ' ὀξύτατα ὅσα τε τὸν ἀέρα καὶ τὰς φλέβας ἔχει λεπτάς, ὡσπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων,

2 factis Diels: fac(it) his oder faceret his Hss.: facile his Madvig cuique (vor deest) T: cui Φ 4 quare cum pertusa sunt T: quasi compertus as Φ: quasi percussa sint L 5 commeant Fortunatus sunt ηE 7 Nach crescit teilt Gercke die Worte sed in ceteris quoque terris aliqua fluminibus fiat abiectio [so Φ: adiectio ET] dem Diog. zu, indem er vor sed Ausfall von: immo necesse est, ut hic quidem magis decrescat annimmt 8. 9 οὐδὲ ... ἐνός aus Aristoteles vgl. II 53, 11 10 ὀσμη Schneider: ἀκοῇ Hss. 11 μανὸν Diels: μόνον Hss. <τὰ> Diels λεπτότατον] sc. ἀέρα εἶναι; vielleicht φλεβία λεπτά, τὸν δ' ἐν οἷς <ἂν> ἡ δ. ἀ. ἦι οὐ μείγνυσθαι Diels: καὶ <τὰ> φλεβία λεπτότατα, <τὸν> δὲ ἐν οἷς ἡ διάθεσις ἀσύμμετρος [καὶ] οὐ κτλ. Kochalsky; vgl. auch Kafka Philol. 72 (1913) 74 διάθεσις Diels: θέσις Hss. 14 [ὄσιν] Usener ἐμφαινόμενη Hss.: verb. Wimmer 16 μίγνυσι Hss.: verb. Wimmer οὐδ' Diels: οὐχ Hss. ὄσιν (ὁμοίως) ὁμοίως τῆς ἐμφάσεως οὐσης Kochalsky 20 οἷς Schneider: ἦς Hss. τάχιστα Diels: ἦκιστα Hss. 21 μακροτέρου] wohl μικροτέρου Diels στενοτέρου (so) F 25 <καὶ ἄ> Diels κἂν Diels: καὶ Hss.; nach καθάπερ ist die Präpos. entbehrlieh 27 εὐρύτερα] sc. τὰ ὠτα. εὐρυτέρα sc. ἡ ἀκοή ergäbe Hiatt 29 ὀξύτατον Hss.: verb. Stephanus

- καὶ ὄσα τὸν ὀφθαλμὸν λαμπρότατον. μάλιστα δ' ἐμφαίνεσθαι τὸ ἐναντίον χρῶμα· διὸ τοὺς μελανοφθάλμους μεθ' ἡμέραν καὶ τὰ λαμπρὰ μᾶλλον ὄραν, τοὺς δ' ἐναντίους νύκτωρ. ὅτι δὲ ὁ ἐντὸς ἀήρ αἰσθάνεται μικρὸν ὢν μόριον τοῦ θεοῦ, σημεῖον εἶναι, διότι πολλάκις πρὸς ἄλλα τὸν νοῦν ἔχοντες οὐθ' ὀρώμεν οὐτ' ἀκούομεν.
- 5 (43) ἠδονὴν δὲ καὶ λύπην γίνεσθαι τόνδε τὸν τρόπον· ὅταν μὲν πολὺς ὁ ἀήρ μίσγηται τῷ αἵματι καὶ κουφίζηι κατὰ φύσιν ὢν καὶ κατὰ πᾶν τὸ σῶμα διεξιῶν, ἠδονὴν· ὅταν δὲ παρὰ φύσιν καὶ μὴ μίσγηται συνιζάνοντος τοῦ αἵματος καὶ ἀσθενεστέρου καὶ πυκνοτέρου γινομένου, λύπην. ὁμοίως καὶ θάρσος καὶ ὑγίαια καὶ τάναντια. κριτικώτατον δὲ ἠδονῆς τὴν γλῶτταν· ἀπαλώτατον γὰρ εἶναι καὶ
- 10 μανὸν καὶ τὰς φλέβας ἀπάσας ἀνήκειν εἰς αὐτὴν· διὸ σημεῖα τε πλεῖστα τοῖς κάμνουσιν ἐπ' αὐτῆς εἶναι, καὶ τῶν ἄλλων ζώων τὰ χρώματα μνησθεῖν· ὅπσοα γὰρ ἂν ἦι καὶ ὅποια, τοσαῦτα ἐμφαίνεσθαι. τὴν μὲν οὖν αἰσθησιν οὕτω καὶ διὰ τοῦτο γίνεσθαι. (44) φρονεῖν δ', ὥσπερ ἐλέχθη [§ 39], τῷ ἀέρι καθαροῦ καὶ ξηροῦ· κωλύειν γὰρ τὴν ἰκμάδα τὸν νοῦν· διὸ καὶ ἐν τοῖς ὑπνοῖς καὶ ἐν ταῖς
- 15 μέθαις καὶ ἐν ταῖς πλησμοναῖς ἤττον φρονεῖν· ὅτι δὲ ἡ ὑγρότης ἀφαιρεῖται τὸν νοῦν, σημεῖον, διότι τὰ ἄλλα ζῶια χεῖρω τὴν διάνοιαν· ἀναπνεῖν τε γὰρ τὸν ἀπὸ τῆς γῆς ἀέρα καὶ τροφήν ὑγροτέραν προσφέρεισθαι. τοὺς δὲ ὀρνίθιας ἀναπνεῖν μὲν καθαρὸν, φύσιν δὲ ὁμοίαν ἔχειν τοῖς ἰχθύσι· καὶ γὰρ τὴν σάρκα στιφρὰν, καὶ τὸ πνεῦμα οὐ διέπειν διὰ παντός, ἀλλὰ ἰστάναι περὶ τὴν κοιλίαν· διὸ τὴν μὲν τρο-
- 20 φὴν ταχὺ πέττειν, αὐτὸ δ' ἄφρον εἶναι· συμβάλλεσθαι δὲ τι πρὸς τῇ τροφῇ καὶ τὸ στόμα καὶ τὴν γλῶτταν· οὐ γὰρ δύνασθαι συνεῖναι ἀλλήλων. τὰ δὲ φυτὰ διὰ τὸ μὴ εἶναι κοίλα μηδὲ ἀναδέχεσθαι τὸν ἀέρα παντελῶς ἀφηρησθαι τὸ φρονεῖν. (45) ταῦτόν δ' αἴτιον εἶναι καὶ ὅτι τὰ παιδία ἄφρονα· πολὺ γὰρ ἔχειν τὸ ὑγρὸν, ὥστε μὴ δύνασθαι διὰ παντός διέπειν τοῦ σώματος, ἀλλὰ ἐκκρίνεσθαι περὶ
- 25 τὰ στήθη· διὸ νωθῆ τε εἶναι καὶ ἄφρονα· ὀργίλια δὲ καὶ ὄλωσ ὀξύρροπα καὶ εὐμετάπτωτα διὰ τὸ ἐκ μικρῶν κρίνεσθαι τὸν ἀέρα πολὺν· ὅπερ καὶ τῆς λήθης αἴτιον εἶναι· διὰ γὰρ τὸ μὴ εἶναι διὰ παντός τοῦ σώματος οὐ δύνασθαι συνεῖναι· σημεῖον δὲ· καὶ γὰρ τοῖς ἀναμιμητικομένοις τὴν ἀπορίαν εἶναι περὶ τὸ στήθος, ὅταν δὲ εὐρωσιν, διασκίδνασθαι καὶ ἀνακουφίζεσθαι τῆς λύπης. Vgl. Aristoph.
- 30 Thesm. 14ff.

20. ARISTOT. de anima A 2. 405a 21 Δ. δ' ὥσπερ καὶ ἕτεροι τινες ἀέρα [n. τὴν ψυχὴν εἶναι], τοῦτον οἰσθελίς πάντων λεπτομερέστατον εἶναι καὶ ἀρχὴν· καὶ διὰ τοῦτο γινώσκειν τε καὶ κινεῖν τὴν ψυχὴν, ἦι μὲν πρῶτόν ἐστι καὶ ἐκ τούτου τὰ

3f. Lactant. de op. 16, 6 vergleicht Dümmler *Academica* S. 114, Cic. Tusc. I 46 Theiler a. O. S. 58 4 διότι Diels: διὸ Hss. 7 συνισάζοντος Hss.: verb. Schneider 9 ἠδονῆς] vgl. Wortindex 11 αὐτῆς Stephanus: αὐτοῖς Hss. 13 »Auf Diogenes könnte Plato Crat. 396 c zielen, wenn er οὐρανός (geschrieben OPANOS Wil. Platon II² 338) erklärt ὀρώσα τὰ ἄνω, ὅθεν δὴ καὶ φασιν, ὧ Ἑρμῶγετες, τὸν καθαρὸν νοῦν παραγίγεσθαι οἱ μετεωρολόγοι. Doch konnte so auch der Herakliteer Kratylos [c. 65] reden. Diels. Vgl. Theiler a. O. S. 28. 59 A 24 13ff. vgl. Heracl. Ὀμηρ. προβλ. p. 22, 17 Bonn. Ausg. (Theiler) 15 ὅτι Schneider: ἔτι Hss. 16 ἀναπνεῖν Schneider (nach Z. 17): διαπνεῖν Hss. 18 στιφρὰν Coray (sc. εἶναι): στρυφρὰν Hss. 19 διέπειν und ἰστάναι Schneider, Subj. ist aber τὴν σάρκα 20 δὲ τι Diels: δ' ἔτι Hss. 22 ἀναρῆσθαι Hss.: verb. Schneider 24 διέπειν sc. τὸν ἀέρα 26 κρίνεσθαι Diels: κινεῖσθαι P, verliöscht F 29 διασκίδνασθαι] sc. τὸν ἀέρα 29f. vgl. Theiler a. O. S. 30

λοιπά, γινώσκειν, ἥι δὲ λεπτότατον, κινητικὸν εἶναι. ΑἸΤ. IV 7, 1 (D. 392 ποτ.) Πυθαγόρας μὲν καὶ Ἀναξαγόρας καὶ Δ. . . ἀφάρτον εἶναι τὴν ψυχὴν ἀπεφήναντο. (Ebenda IV 5, 7 [D. 391] Διογένης ἐν τῇ ἀρτηριακῇ κοιλίᾳ τῆς καρδίας, ἥτις ἐστὶ πνευματικὴ [π. εἶναι τὸ ἡγεμονικὸν τῆς ψυχῆς])

5 21. ΑἸΤ. IV 16, 3 (D. 406) Δ. τοῦ ἐν τῇ κεφαλῇ ἀέρος ὑπὸ τῆς φωνῆς τυπτομένου καὶ κινουμένου [nām]. τὴν ἀκοὴν γίνεσθαι].

22. — IV 18, 2 (D. 407) Δ. τῇ ἀραιότητι τῆς γλώττης καὶ τῇ μαλακότητι καὶ διὰ τὸ συνάπτειν τὰς ἀπὸ τοῦ σώματος εἰς αὐτὴν φλέβας διαχεισθαι τοὺς χυμοὺς ἐλκομένους ἐπὶ τὴν αἴσθησιν καὶ τὸ ἡγεμονικὸν καθάπερ ἀπὸ σπογγιάς.

10 23. — IV 9, 8 (D. 397) οἱ μὲν ἄλλοι φύσει τὰ αἰσθητά, Λευκίππος δὲ <καὶ> Δημόκριτος καὶ Διογένης νόμῳ, τοῦτο δ' ἐστὶ δόξῃ καὶ πάθεσι τοῖς ἡμετέροις. Das Folgende [67 A 32] bezieht sich nur auf die Erstgenannten.

24. CLEM. Paedag. I 6, 48 [I 119, 2 St.] τινὲς δὲ καὶ τὸ σπέρμα τοῦ ζώου ἀφρόν εἶναι τοῦ αἵματος κατ' οὐσίαν ὑποτίθενται, ὃ δὲ τῇ ἐμφύτῳ τοῦ 15 ἀρρενος θέρμη παρὰ τὰς συμπλοκάς ἑκταραχθὲν ἐκριπιζόμενον ἐξαφρῶται κὰν ταῖς σπερματίσι παρατίθεται φλεβίν' ἐντεῦθεν γὰρ ὁ Ἀπολλ. Δ. τὰ ἀφροδίσια κελῆσθαι βούλεται. Vgl. B 6.

25. ARISTOPHANES epit. hist. anim. I 78 [Suppl. Arist. I 1 p. 23, 13] διαπίπτειν δὲ Διογένην τὸν Ἀπολλωνιάτην εἰρηκότα ταῖς κοτυληδόσι ταῖς ἐν τῇ 20 μήτραι τρέφεσθαι τὰ ἔμβρυα. CENSOR. 6, 3 [oben I 387, 21]. Vgl. ARISTOT. de gen. anim. B 7. 746a 19 (68 A 144).

26. CENSOR. 9, 2 D. *Apolloniates qui masculis corpus ait quattuor menibus formari et feminis quinque.* Vgl. B 9.

27. — 5, 4 (D. 190) *utrumne ex patris tantummodo semine partus 25 nascatur, ut D. . . , an etiam ex matris.* 6, 1 D. *Apoll. ex umore primum carnem fieri existimavit, tum ex carne ossa nervosque et ceteras partes enasci.*

28. ΑἸΤ. V 15, 4 (D. 426) Δ. γεννᾶσθαι μὲν τὰ βρέφη ἀψυχα, ἐν θερμασίαι [?] δέ' ὅθεν τὸ ἐμφυτον θερμὸν εὐθέως προχυθέντος τοῦ βρέφους τὸ ψυχρὸν εἰς τὸν πνεύμονα ἐφέλκεσθαι.

30 29. — — 24, 3 (D. 436) Δ. ἐὰν ἐπὶ πᾶν τὸ αἷμα διαχεόμενον πληρώσῃ μὲν τὰς φλέβας, τὸν δὲ ἐν αὐταῖς περιεχόμενον ἀέρα ὡσπὶ εἰς τὰ στέρνα καὶ τὴν ὑποκειμένην γαστέρα, ὕπνον γεγενῆσθαι καὶ θερμότερον ὑπάρχειν τὸν θώρακα· ἐὰν δὲ ἅπαν τὸ ἀερῶδες ἐκ τῶν φλεβῶν ἐκλίπη, θάνατον συντυγχάνειν.

29a. [GALEN.] de humor. XIX 495 K. καὶ μὲν δὴ καὶ ἀπὸ τοῦ χρώματος 35 ὡσπερ [ἐπὶ] τοῦ χυμοῦ ἐπικράτεια οὕτω καὶ τοῦ νοσήματος διαγινώσκεται. ἔστι δὲ καὶ αὕτη οὐδὲν ἥττον τῶν μεγίστων διαγνώσεων ἀκριβεστάτη καὶ Διογένηι καὶ

3 Διογένης Hss.: Διοκλῆς emendierte nach Tertullian und Theodoret Diels (Dox. 204¹) Wellmann FGÄ I 122². Diogenes kann den Verstand nicht in das Herz verlegt haben, sondern eher in das Hirn als den höchsten Teil des Menschen vgl. A 19 (II 56, 13ff., C I. 3a), doch scheint er nach A 19 (II 56, 27) die ζύνεσις im ganzen Körper verteilt zu haben. Vgl. B 6 (II 62, 12) 10 < > Kranz 11 Διογένης] nicht der Smyrnäer [c. 71], der in den Placita nicht vorkommt 16 σπερματίσιον L. Dindorf 27 ἐνθερμα δὲ Diels 30 ἐὰν Diels: εἰ Hss. 31 περιεχόμενον B 32 γίνεσθαι Diels 35 [ἐπὶ] H. Schöne

τοῖς κατ' ἐκεῖνο καιροῦ σοφοῖς ὡς μαντική τις νομιζομένη. πολλὸν μὲν γὰρ οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι περὶ χρωμάτων ἐποίησαντο λόγον, ταῖς διαφοραῖς αὐτῶν καὶ τὰ νοσήματα μεριζόμενοι, ἐρυθρόχρους τε τοὺς αἱματώδεις καὶ πυρρόχρους, οἷς ὁ πικρὸς πλεονάζει χυμὸς, καὶ μελανόχρους, οἷς <ὁ> μέλας, καὶ λευκόχρους τοὺς φλεγματίας 5 ἀποκαλοῦντες, ἐρυθρόχροα τε καὶ πυρρόχροα τὰ ἐπὶ τούτοις νοσήματα καὶ μελανόχροα καὶ λευκόχροα λέγοντες οὐκ οἶδα ἀνθ' ὅτου τὰ πολλὰ τῆς τέχνης καταλιπόντες μαρτύρια κάκεῖνα <ἄ> μᾶλλον δύναται τοῦ νοσήματος τὴν ἀκριβῆ διάκρισιν παρασχεῖν, τοῖς χρώμασι μόνοις τὴν ἐντελῆ διάκρισιν τῆς ἀσθενείας ἀνέθετο.

30 30. ΑἸΤ. v 20, 5 (D. 432) Δ. μετέχειν μὲν αὐτὰ [nāml. τὰ ζῶια] τοῦ νοη-
τοῦ καὶ ἀέρος, διὰ δὲ τὸ τὰ μὲν πυκνότητι, τὰ δὲ πλεονασμῶι τῆς ὑγρασίας μήτε
διανοεῖσθαι μήτε αἰσθάνεσθαι προσφερῶς δὴ αὐτὰ διακεῖσθαι τοῖς μεμνηόσι παρα-
πεπαικότος τοῦ ἡγεμονικοῦ.

31. ARISTOT. de respir. 2. 471 a 3 [nach 59 A 115] Δ. δ' ὅταν ἀφῶσι [nāml.
οἱ ἰχθύες] τὸ ὕδωρ διὰ τῶν βραγχίων ἐκ τοῦ περὶ τὸ στόμα περιεστῶτος ὕδατος
15 ἔλκειν τῶι κενῶι τῶι ἐν τῶι στόματι τὸν ἀέρα ὡς ἐνότος ἐν τῶι ὕδατι ἀέρος . . .
b 12 διὰ τίν' αἰτίαν ἐν τῶι ἀέρι ἀποθνήσκουσι καὶ φαίνονται ἀσπαρίζοντα ὡσπερ
τὰ πνιγόμενα, εἴπερ ἀναπνεύουσιν; οὐ γὰρ δὴ τροφῆς γε ἐνδείαι τοῦτο πάσχουσιν.
ἦν γὰρ λέγει Δ. αἰτίαν, εὐθήσης· φησὶ γὰρ ὅτι τὸν ἀέρα πολλὸν ἔλκουσι λίαν ἐν
τῶι ἀέρι, ἐν δὲ τῶι ὕδατι μέτριον, καὶ διὰ τοῦτ' ἀποθνήσκειν.

20 32. THEOPHRAST. Hist. pl. III 1, 4 [nach 59 A 117] Δ. δὲ σηπομένου τοῦ
ὑδατος καὶ μίξιν τινὰ λαμβάνοντος πρὸς τὴν γῆν [sc. τὸν ἀέρα γεννᾶν τὰ φυτά].

33. ALEX. Quaest. II 23 (περὶ τῆς Ἡρακλείας λίθου, διὰ τί ἔλκει τὸν σίδη-
ρον) [II 73, 11 Bruns] Δ. δὲ ὁ Ἀπολλ. πάντα τὰ ἑλατὰ φησιν καὶ ἀφιέναι τινὰ
15 ἱκμάδα ἀφ' αὐτῶν πεφυκέναι καὶ ἔλκειν ἐξωθεν τὰ μὲν πλείω τὰ δὲ ἐλάττω,
25 πλείστην δὲ ἀφιέναι χαλκόν τε καὶ σίδηρον, οὗ σημεῖον τὸ τε ἀποκαεῖσθαι τι καὶ
ἀπαναλίσκεσθαι ἀπ' αὐτῶν ἐν τῶι πυρὶ, καὶ τὸ χριόμενα αὐτὰ ὄξει καὶ ἐλαίωι ἰοῦσθαι·
τοῦτο γὰρ πάσχειν διὰ τὸ ἔλκειν ἐξ αὐτῶν τὴν ἱκμάδα τὸ ὄξος. τὸ <μὲν> γάρ,
τὸ πῦρ, καίειν ἄ ἀνακηκίει αὐτοῦ, τὸ δὲ εἰσδουόμενον εἰς ἕκαστον ἔλκειν τε καὶ
ἀναλίσκειν τὸ ἐν αὐτοῖς ὑγρόν. τοῦ <οὔν> σιδήρου ἔλκοντός τε καὶ πλείον ἀφιέντος
30 ὑγρόν τὴν λίθον οὔσαν ἀραιότεραν τοῦ σιδήρου καὶ γεωδεστέραν πλείον ἔλκειν
τὸ ὑγρόν τὸ ἀπὸ τοῦ παρακειμένου ἀέρος ἢ ἀφιέναι. τὸ μὲν οὔν συγγενὲς ἔλκου-
σαν ἐν αὐτῇ δέχεσθαι, τὸ δὲ μὴ συγγενὲς ἀπῶθειν. εἶναι δ' αὐτῇ συγγενῆ τὸν
σίδηρον, διὸ τὸ ἀπὸ τούτου <ὑγρόν> ἔλκειν τε καὶ δέχεσθαι ἐν αὐτῇ, καὶ διὰ τῆς
τούτου ἕλξεως καὶ τὸν σίδηρον ἐπισπᾶσθαι διὰ τὴν ἀθρόαν ἕλξιν τοῦ ἐν αὐτῶι
35 ὑγροῦ, μηκέτι δὲ τὸν σίδηρον ἔλκειν τὴν λίθον <τῶι> μηδ' οὕτως εἶναι τὸν σίδηρον
ἀραιὸν ὡς δέχεσθαι δύνασθαι ἀθρόαν τὴν ἀπ' αὐτῆς ὑγρότητα.

1 ἐκεῖνο H. Schöne: ἐκεῖνου Kühn 3 vgl. Kranz *Herm.* 47 (1912) 130
πικρὸς χυμὸς] 'sonst ξανθὴ χολή' Schöne 6 ὅτου Diels: ὅπου K. 7 <ἄ>
Diels δύναται Diels: ἀδύναται K. 10 καὶ explikativ. S. Dümmler
Academica S. 120 11 δὴ Diels: δὲ Hss.; andere nehmen nach ὑγρασίας
eine Lücke an: δὲ tilgt Bernardakis παρεπταικότος Hss.: verb. Bernar-
dakis 23 δὲ Spengel: τε V (Archet. d. Hss.) 27 <μὲν> Diels 28 καίειν
& ἀνακηκίει αὐτοῦ Diels: καίειν ἂν καίειν αὐτῶι Hs. τὸ (nāml. τὸ ὄξος)
Apographa: τῶι Hs. 29 <οὔν> Diels 30 [τοῦ σιδήρου] Diels 33 διὸ
Bruns: διὰ Hs. <ὑγρόν> Diels 35 <τῶι> Apogr. μηδ' Bruns: μηθ' Hs.

B. FRAGMENTE

ΠΕΡΙ ΦΥΣΕΩΣ Α Β

Diels urteilte: »Die Selbstzitate des Diogenes [A 4] beziehen sich alle auf dieselbe Schrift, die in hellenistischer Zeit in mindestens zwei Bücher 5 geteilt wurde. Περὶ ἀνθρώπου φύσεως scheint Hinweisung auf Β [vgl. B 9]; ob im Anfang desselben oder in einem besondern (dritten) Buche die Μετέωρα behandelt waren, ist unsicher. Vgl. E. Krause *Diog. v. Ap.* I 7 (Progr. Gnesen 1908).« Dazu vgl. aber jetzt Theiler a. O. S. 6f.

1 [1 Panzerbieter]. *DIOG. IX 57* [s. A 1. 2] ἀρχὴ δὲ αὐτῶι τοῦ
10 συγγράμματος ἦδε· λόγου παντὸς ἀρχόμενον δοκεῖ μοι
χρεῶν εἶναι τὴν ἀρχὴν ἀναμφισβήτητον παρέχεσθαι,
τὴν δὲ ἐρμηνείαν ἀπλήν καὶ σεμνήν.

2—5. *SIMPL. Phys.* 151, 28 [vgl. A 4] ἐν δὲ γε τῶι Περὶ φύσεως, ὁ
τῶν αὐτοῦ μόνον εἰς ἐμὲ ἦλθε, προτίθεται μὲν διὰ πολλῶν δεῖξαι ὅτι ἐν τῇ ὑπ'
15 αὐτοῦ θεήσει ἀρχῇ ἐστὶ νόησις πολλή. γράφει δὲ εὐθύς μετὰ τὸ προοίμιον
[B 1] τάδε·

2 [2]. ἐμοὶ δὲ δοκεῖ τὸ μὲν ζύμπαν εἰπεῖν πάντα τὰ
ὄντα ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ἑτεροιοῦσθαι καὶ τὸ αὐτὸ εἶναι. καὶ
τοῦτο εὐδηλον· εἰ γὰρ τὰ ἐν τῶιδε τῶι κόσμῳ ἔοντα
20 νῦν, γῆ καὶ ὕδωρ καὶ ἀήρ καὶ πῦρ καὶ τὰ ἄλλα ὅσα φαί-
νεται ἐν τῶιδε τῶι κόσμῳ ἔοντα, εἰ τούτων τι ἦν ἕτερον
τοῦ ἑτέρου, ἕτερον ὄν τῇ ἰδίᾳ φύσει, καὶ μὴ τὸ αὐτὸ
ἔόν μετέπιπτε πολλαχῶς καὶ ἑτεροιοῦτο, οὐδαμῇ οὔτε

FRAGMENTE ÜBER DIE NATUR

1. Wer eine Rede anfängt, bei dem muß stets, scheint mir, der Anfang (Ausgangspunkt), den er darbietet, unbestreitbar sein, die Ausdrucksweise aber einfach und würdig.

2. Wie mir dagegen scheint, *entstehen*, um das Ganze in einem zu sagen, alle seienden *Dinge* durch Abänderung von demselben und sind dasselbe. Und dies liegt auf der Hand. Denn wenn das was in dieser Weltordnung jetzt ist, Erde, Wasser, Luft und Feuer, und das was sonst in dieser Weltordnung in die Erscheinung tritt, wenn hiervon irgend etwas ein anderes wäre als das andere, anderes nämlich in seinem eigenen Wesen, und wenn es nicht bei seinen vielfachen Umschlägen und Abänderungen dasselbe bliebe, dann könnte es sich auf keine Weise miteinander ver-

11 ἀρχὴν vgl. Z. 15 17ff. zur Naturbetrachtung des D. vgl. Theiler a. O. S. 13ff., zur Methode Regenbogen in d. zu 59 B 21a zitierten Schrift S. 173ff. 23 οὐδαμῇ] οὐδ' ἂν Schorn in dem Anhang zu s. *Anaxag.* Bonn 1829

μίσγεσθαι ἀλλήλοις ἡδύνατο, οὔτε ὠφέλησις τῶι ἑτέρῳ
 <γενέσθαι ἀπὸ τοῦ ἑτέρου> οὔτε βλάβη, οὐδ' ἂν οὔτε
 φυτὸν ἐκ τῆς γῆς φῦναι οὔτε ζῶιον οὔτε ἄλλο γενέσθαι
 οὐδέν, εἰ μὴ οὕτω συνίστατο ὥστε ταῦτὸ εἶναι. ἀλλὰ
 5 πάντα ταῦτα ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἑτεροιούμενα ἄλλοτε ἄλλοῖα
 γίνεται καὶ εἰς τὸ αὐτὸ ἀναχωρεῖ.

τούτοις καὶ ἐγὼ πρώτοις ἐντυχὼν ὠιήθην ἄλλο τι λέγειν αὐτὸν παρὰ τὸ
 τέτταρα στοιχεῖα τὸ κοινὸν ὑποκείμενον, εἴπερ φησὶν μὴ ἀναμίγνυσθαι ταῦτα
 μηδὲ μεταπίπτειν εἰς ἄλληλα, εἴπερ ἐν τι αὐτῶν ἦν ἡ ἀρχὴ ἰδίαν φύσιν ἔχον, καὶ
 10 μὴ τὸ αὐτὸ πᾶσιν ὑπέκειτο, ἀφ' οὗ πάντα ἑτεροιοῦται. ἐφεξῆς δὲ δεῖξας, ὅτι ἐστὶν
 ἐν τῇ ἀρχῇ ταύτῃ νόησις πολλή —

3 [4a]. οὐ γὰρ ἂν, φησὶν, οἶόν τε ἦν οὕτω δεδάσθαι
 ἄνευ νοήσιος, ὥστε πάντων μέτρα ἔχειν, χειμῶνός τε
 καὶ θέρους καὶ νυκτὸς καὶ ἡμέρας καὶ ὑετῶν καὶ ἀνέμων
 15 καὶ εὐδιῶν· καὶ τὰ ἄλλα, εἴ τις βούλεται ἐννοεῖσθαι,
 εὐρίσκοι ἂν οὕτω διακείμενα ὡς ἀνυστὸν κάλλιστα —

ἐπάγει, ὅτι καὶ ἀνθρωποὶ καὶ τὰ ἄλλα ζῶια ἐκ τῆς ἀρχῆς ταύτης, ἣτις ἐστὶν
 ὁ ἀήρ, καὶ ζῆι καὶ ψυχὴν ἔχει καὶ νόησιν, λέγων οὕτως·

4 [4b]. ἔτι δὲ πρὸς τούτοις καὶ τάδε μεγάλα σημεῖα.
 20 ἀνθρωποὶ γὰρ καὶ τὰ ἄλλα ζῶια ἀναπνέοντα ζῶει τῶι
 ἀέρι. καὶ τοῦτο αὐτοῖς καὶ ψυχὴ ἐστὶ καὶ νόησις, ὡς

mischen noch eins dem anderen zum Nutzen oder Schaden gereichen
 noch auch etwa eine Pflanze aus der Erde sprießen oder ein Tier oder
 sonst etwas entstehen, wenn es sich nicht so zusammenfügte, daß es
 dasselbe ist. Vielmehr werden alle diese *Dinge* nur, weil sie aus dem-
 selben durch Abänderung *entstehen*, bald so bald wieder anders Ge-
 artetes und kehren in dasselbe wieder zurück.

3. Denn es wäre eine solche Verteilung nicht möglich ohne Geistes-
 kraft, daß es von allen *Dingen* bestimmte Maße gäbe, von Winter und
 Sommer, Nacht und Tag, Regen und Wind und Sonnenschein. Auch
 das Übrige kann man, wenn man es sich überlegen will, so geordnet
 finden, wie es nur am schönsten ausführbar ist.

4. Außerdem aber dazu noch folgende wichtige Beweispunkte. Die
 Menschen und die übrigen Lebewesen leben durch Einatmen der Luft.
 Und dies ist ihnen Seele und Geisteskraft, wie in dieser Schrift einmal

2 <γενέσθαι . . . ἑτέρου> Diels nach Schorn: βλάβη <εἶναι> Panzerbieter
 12f. Diels deutete: »Verteilung *des Urstoffes* . . ., daß er mit allen Dingen
 ein bestimmtes Maß einhielte.« 17. 20 wohl ἄνθρ. (Kranz) 18 ὁ ἀήρ
 DE: ἀήρ F

δεδηλώσεται ἐν τῆιδε τῆι συγγραφῇ ἐμφανῶς, καὶ ἔαν
τοῦτο ἀπαλλαχθῆι, ἀποθνήσκει καὶ ἡ νόησις ἐπιλείπει.

εἶτα μετ' ὀλίγα σαφῶς ἐπήγαγε·

ὅ [6]. καὶ μοι δοκεῖ τὸ τὴν νόησιν ἔχον εἶναι ὁ ἀήρ κα-
5 λούμενος ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὑπὸ τούτου πάντα
καὶ κυβερνᾶσθαι καὶ πάντων κρατεῖν· αὐτὸ γάρ μοι τοῦ-
το θεὸς δοκεῖ εἶναι καὶ ἐπὶ πᾶν ἀφίχθαι καὶ πάντα διατι-
θέναι καὶ ἐν παντὶ ἐνεῖναι. καὶ ἔστιν οὐδὲ ἐν ὃ τι μὴ
μετέχει τούτου· μετέχει δὲ οὐδὲ ἐν ὁμοίως τὸ ἕτερον τῶι
10 ἑτέρῳ, ἀλλὰ πολλοὶ τρόποι καὶ αὐτοῦ τοῦ ἀέρος καὶ τῆς
νοησιῶς εἰσιν ἔστι γὰρ πολύτροπος, καὶ θερμότερος καὶ
ψυχρότερος καὶ ξηρότερος καὶ ὑγρότερος καὶ στασιμώ-
τερος καὶ ὀξυτέραν κίνησιν ἔχων, καὶ ἄλλαι πολλαὶ ἑτε-
ροιώσεις ἔνεισι καὶ ἡδονῆς καὶ χροίης ἄπειροι. καὶ πάν-
15 των τῶν ζώων δὲ ἡ ψυχὴ τὸ αὐτὸ ἔστιν, ἀήρ θερμό-
τερος μὲν τοῦ ἕξω ἐν ᾧ ἐσμεν, τοῦ μέντοι παρὰ τῶι
ἡλίῳ πολλὸν ψυχρότερος. ὁμοίον δὲ τοῦτο τὸ θερμὸν

klar dargelegt werden wird, und wenn dies sich lostrennt, dann sterben sie und die Geisteskraft geht aus.

5. Und, wie mir scheint, ist das, was die Geisteskraft hat, die von den Leuten sogenannte Luft, und von diesem *Stoff* werden alle gelenkt und alle beherrscht er. Denn gerade dies, scheint mir, ist Gott (?) und überall zur Stelle und verwaltet alles und ist in allem darin. Und es gibt auch nicht eines, das an diesem nicht teil hätte. Teil daran hat aber auch nicht eines in gleicher Weise so wie ein anderes, sondern es gibt viele Abwandlungen der Luft selbst wie der Geisteskraft. Denn sie ist vielfach abgewandelt, bald wärmer, bald kälter, bald trockener, bald feuchter, bald ruhiger, bald heftiger bewegt, und es gibt darin noch viele andere Abänderungen und an Geschmack (= Geschmack und Geruch) und Farbe unendliche *Abstufungen*. Und auch bei allen Lebewesen ist die Seele dasselbe, Luft, die zwar wärmer ist als die äußere, in der wir uns befinden, jedoch viel kälter als die an der Sonne. Gleich ist aber diese Wärme bei keinem der Lebewesen

2 ἀποθνήσκει] vgl. ζῶει II 60, 20 6 ἀπὸ γάρ μοι τοῦτο ἕθος Hss.:
verb. Usener (vgl. II 68, 7f. 68, 39): ἀπὸ γάρ μοι τούτου ὁ νόος Mul-
lach: αὐτοῦ γάρ μοι τούτου ἕθος Panzerbieter 14 ἡδονῆς] vgl. Wort-
index s. v.

οὐδενὸς τῶν ζῶων ἐστίν (ἐπεὶ οὐδὲ τῶν ἀνθρώπων ἀλλή-
 λοις), ἀλλὰ διαφέρει μέγα μὲν οὐ, ἀλλ' ὥστε παραπλήσια
 εἶναι. οὐ μέντοι ἀτρεκέως γε ὁμοιον οὐδὲν οἶόν τε γενέ-
 σθαι τῶν ἑτεροιομένων ἕτερον τῶι ἑτέρωι, πρὶν τὸ
 5 αὐτὸ γένηται. ἅτε οὖν πολυτρόπου ἐούσης τῆς ἑτεροιώ-
 σιος πολύτροπα καὶ τὰ ζῶια καὶ πολλὰ καὶ οὔτε ἰδέαν
 ἀλλήλοισ ἐοικότα οὔτε δίαιταν οὔτε νόησιν ὑπὸ τοῦ
 πλήθεος τῶν ἑτεροιώσεων. ὁμως δὲ πάντα τῶι αὐτῶι
 καὶ ζῆι καὶ ὄραϊ καὶ ἀκούει, καὶ τὴν ἄλλην νόησιν ἔχει
 10 ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ πάντα.

6 [7]. SIMPL. Phys. 153, 13 καὶ ἐφεξῆς [nach B 5] δεικνυσιν ὅτι καὶ τὸ
 σπέρμα τῶν ζῶων πνευματώδες ἐστὶ καὶ νοήσεις γίνονται τοῦ ἀέρος σὺν τῶι αἵ-
 ματι τὸ ὅλον σῶμα καταλαμβάνοντος διὰ τῶν φλεβῶν, ἐν οἷς καὶ ἀνατομὴν ἀκριβῆ
 τῶν φλεβῶν παραδίδωσιν. ἐν δὴ τούτοις σαφῶς φαίνεται λέγων, ὅτι οὐκ ἀνθρώποι
 15 λέγουσιν ἀέρα, τοῦτό ἐστιν ἡ ἀρχή. ARISTOT. Hist. anim. Γ 2. 511b 30 Δ. δὲ ὁ
 Ἀπολλ. τὰδε λέγει: 'αἱ δὲ φλέβες . . . γίνονται'. VINDICIAN. q. f. 1ff. [M. Well-
 mann *Fr. d. gr. Ärzte* I 208, 2] *Alexander Amator veri* [d. i. Φιλαλήθης] *appel-*
latus, discipulus Asclepiadis libro primo De semine spumam sanguinis eius
essentiam dixit Diogenis placitis consentiens . . . (3) *Diogenes autem Apol-*
 20 *loniates essentiam <seminis> similiter spumam sanguinis dixit libro phy-*
sico: etenim spiratione adductus spiritus sanguinem sus pendit,
cuius alia pars carne bibitur alia superans in seminales cadit
vias et semen facit quod <non> est aliud quam spuma sanguinis
spiritu collisi. Vgl. A 24.

(da sie es auch bei den Menschen untereinander nicht ist), sondern sie
 ist verschieden, nicht sehr, sondern so, daß sie ähnlich bleiben. Aber
 freilich ganz genau kann kein *Ding*, das der Veränderung unterworfen
 ist, dem anderen ähnlich werden, ohne geradezu dasselbe zu werden.
 Da nun also die Abänderung mannigfach abgewandelt ist, so sind auch
 die Lebewesen mannigfach abgewandelt und vielerlei und weder in
 ihrer Gestalt einander vergleichbar noch in ihrer Lebensart noch in
 ihrer Geisteskraft infolge der Menge der Abänderungsformen. Und
 doch ist es dasselbe, durch das sie alle leben und sehen und hören,
 und auch die sonstige Geisteskraft haben sie von demselben alle.

1 <ἐν> ἀλλήλοισ Kranz 2 παραπλήσια] sc. τὰ ζῶια 3 hinter μέντοι γε
 Hss.: tilgte Brinkmann *Rhein. Mus.* 68 (1913) 320 3 vgl. die Platonische
 Darstellung Phaedo p. 74 15 Weitere Referate des Aristot. aus Diog.
 sucht nachzuweisen Rudberg *Eranos* 13 (1913) 51 ff., doch vgl. Theiler a. O.
 S. 27 ff. 20 <seminis> Neuenar 22 bibitur Rose: uiuit Hs. cadet Hs.:
 verb. Neuenar 23 <non> Neuenar

αἱ δὲ φλέβες ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ὡς ἔχουσιν· εἰσὶ δύο μέγιστα· αὐταὶ τείνουσι διὰ τῆς κοιλίας παρὰ τὴν νωτιαίαν ἄκανθαν, ἡ μὲν ἐπὶ δεξιᾷ, ἡ δ' ἐπ' ἀριστερά, εἰς τὰ σκέλη ἑκατέρα τὰ παρ' ἑαυτῆι καὶ ἄνω εἰς τὴν κεφαλὴν 5 παρὰ τὰς κλείδας διὰ τῶν σφαγῶν. ἀπὸ δὲ τούτων καθ' (512a) ἅπαν τὸ σῶμα φλέβες διατείνουσιν, ἀπὸ μὲν τῆς δεξιᾶς εἰς τὰ δεξιᾷ, ἀπὸ δὲ τῆς ἀριστερᾶς εἰς τὰ ἀριστερά, μέγιστα μὲν δύο εἰς τὴν καρδίαν περὶ αὐτὴν τὴν νωτιαίαν ἄκανθαν, ἕτεραι δ' ὀλίγον ἀνωτέρω διὰ τῶν στη- 10 θῶν ὑπὸ τὴν μασχάλην εἰς ἑκατέραν τὴν χεῖρα τὴν παρ' ἑαυτῆι· καὶ καλεῖται ἡ μὲν σπληνίτις, ἡ δὲ ἥπατίτις. σχίζεται δ' αὐτῶν ἄκρα ἑκατέρα, ἡ μὲν ἐπὶ τὸν μέγαν δάκτυλον, ἡ δ' ἐπὶ τὸν ταρσόν, ἀπὸ δὲ τούτων λεπταὶ καὶ πολυόλοι ἐπὶ τὴν ἄλλην χεῖρα καὶ δακτύλους. ἕτεραι 15 δὲ λεπτότεραι ἀπὸ τῶν πρώτων φλεβῶν τείνουσιν, ἀπὸ μὲν τῆς δεξιᾶς εἰς τὸ ἥπαρ, ἀπὸ δὲ τῆς ἀριστερᾶς εἰς τὸν σπληνα καὶ τοὺς νεφροὺς. αἱ δὲ εἰς τὰ σκέλη τείνου-

6. Mit den Adern aber im Menschen verhält es sich folgendermaßen: Es gibt zwei Hauptadern; diese ziehen durch die Bauchhöhle am Rückgrat entlang, die eine rechts, die andere links, jede von beiden in den entsprechenden Schenkel, und nach oben in den Kopf an den Schlüsselbeinen vorbei durch die Kehle. Von diesen aus ziehen Adern durch den ganzen Körper hin, von der rechten nach der rechten Seite, von der linken nach der linken, und zwar gehen zwei besonders große in das Herz in unmittelbarer Nähe des Rückgrates, zwei andere etwas weiter oben durch die Brust unter der Achsel her je in die entsprechende Hand; man nennt die eine Milzader, die andere Leberader. Es spaltet sich bei ihnen beiden die Spitze so, daß die eine zum Daumen, die andere zur Handwurzel geht und von diesen aus feine Adern mit vielen Verästelungen zur übrigen Hand und den Fingern. Zwei andere dünnere ziehen ferner von den erstgenannten Adern aus, von der rechten in die Leber, von der linken in die Milz und die Nieren.

Die in die Schenkel ziehenden spalten sich an der Verbindungsstelle

1 ausführliche Erläuterung des Fr. bei Krause a. O. II (Gnesen 1909; vgl. *Janus* 1909) αἱ δὲ] αἱ Aa Ca; vorher ging also eine Beschreibung anderer Körperteile des Menschen (νεῦρα? ὀστέα?) εἰσὶ δύο μ.] εἰσὶ δὲ δύο αἱ μέγιστα Ca: εἰσὶν αἱ δύο μ. PDa δ αἱ φλέβες PDa 7 εἰς] ἐπὶ PAa εἰς] ἐπὶ Aa

σαι σχίζονται κατὰ τὴν πρόσφυσιν, καὶ διὰ παντὸς τοῦ
 μηροῦ τείνουσιν. ἡ δὲ μεγίστη αὐτῶν ὀπισθεν τείνει τοῦ
 μηροῦ καὶ ἐκφαίνεται παχεῖα· ἑτέρα δὲ εἴσω τοῦ μηροῦ
 μικρὸν ἦττον παχεῖα ἐκείνης. ἔπειτα παρὰ τὸ γόνυ τεί-
 5 νουσιν εἰς τὴν κνήμην τε καὶ τὸν πόδα καθάπερ καὶ εἰς
 τὰς χεῖρας. καὶ ἐπὶ τὸν ταρσὸν τοῦ ποδὸς καθήκουσι
 καὶ ἐντεῦθεν ἐπὶ τοὺς δακτύλους διατείνουσιν. σχίζον-
 ται δὲ καὶ ἐπὶ τὴν κοιλίαν καὶ τὸ πλευρὸν πολλαὶ ἀπ'
 αὐτῶν καὶ λεπταὶ φλέβες. αἱ δ' εἰς τὴν κεφαλὴν τείνουσαι
 10 διὰ τῶν σφαγῶν φαίνονται ἐν τῷ αὐχένι μεγάλαι· ἀφ'
 ἑκατέρας δ' αὐτῶν, ἧ τελευτᾷ, σχίζονται εἰς τὴν κεφα-
 λὴν πολλαὶ, αἱ μὲν ἐκ τῶν δεξιῶν εἰς τὰ ἀριστερά, αἱ
 δ' ἐκ τῶν ἀριστερῶν εἰς τὰ δεξιὰ· τελευτῶσι δὲ παρὰ τὸ
 οὖς ἑκάτεραι. ἔστι δ' ἑτέρα φλέψ ἐν τῷ τραχήλῳ παρὰ
 15 τὴν μεγάλην ἑκατέρωθεν, ἐλάττων ἐκείνης ὀλίγον, εἰς ἣν
 αἱ πλεῖστα ἐκ τῆς κεφαλῆς συνέχουσιν αὐτῆς· καὶ αὗται
 τείνουσι διὰ τῶν σφαγῶν εἴσω καὶ ἀπ' αὐτῶν ἑκατέρας
 ὑπὸ τὴν ὠμοπλάτην τείνουσι καὶ εἰς τὰς χεῖρας. καὶ φαί-
 νονται παρὰ τε τὴν σπληνίτιν καὶ τὴν ἥπατίτιν ἕτεραι

und ziehen durch den ganzen Oberschenkel: ihre größte zieht nach der Hinterseite des Oberschenkels und tritt dort dick zutage, eine zweite nach der Innenseite des Oberschenkels, die etwas weniger dick als jene ist. Dann ziehen sie am Knie vorbei in das Schienbein und den Fuß, in entsprechender Weise wie in die Hände, und zwar gehen sie zur Fußwurzel hinab und ziehen von da aus bis zu den Zehen. Es spalten sich auch in die Bauchhöhle und in die Rippengegend viele feine Adern von ihnen (*den Hauptadern*) ab.

Die durch die Kehle zum Kopf ziehenden treten am Halse stark zutage. Von beiden spalten sich da, wo sie enden, viele in den Kopf ab, und zwar die von rechts kommenden nach links, die von links kommenden nach rechts; sie enden beide neben dem Ohre.

Es liegt am Halse neben der großen Ader auf jeder Seite eine andere, die etwas kleiner ist als jene, in der sich die meisten vom Kopfe selbst kommenden vereinigen; und zwar ziehen diese *beiden* durch die Kehle nach innen und von ihnen *beiden* ziehen *andere* unter das Schulterblatt und in die Hände. Auch treten neben der Milzader und der Leberader

ὀλίγων ἐλάττους, ἃς ἀποσχῶσιν ὅταν τι ὑπὸ τὸ δέρμα
 λυπηῖ· ἂν δέ τι περὶ τὴν κοιλίαν, τὴν ἥπατίτιν καὶ τὴν
 σπληνίτιν. τείνουσι δὲ καὶ ὑπὸ τοὺς μαστοὺς ἀπὸ τούτων
 ἕτεραι. ἕτεραι δ' εἰσὶν αἱ ἀπὸ ἐκατέρας τείνουσαι διὰ τοῦ
 5 νωτιαίου μυελοῦ εἰς τοὺς ὄρχεις λεπταί· ἕτεραι δ' ὑπὸ
 τὸ δέρμα καὶ διὰ τῆς σαρκὸς τείνουσιν εἰς τοὺς νεφροὺς
 καὶ τελευτῶσιν εἰς τοὺς ὄρχεις τοῖς ἀνδράσι, ταῖς δὲ
 γυναιξίν εἰς τὰς ὑστέρας. (αἱ δὲ φλέβες αἱ μὲν πρῶται
 10 ἐκ τῆς κοιλίας εὐρύτεραί εἰσιν, ἔπειτα λεπτότεραί γί-
 γνονται, ἕως ἂν μεταβάλλωσιν ἐκ τῶν δεξιῶν εἰς τὰ
 ἀριστερὰ καὶ ἐκ τούτων εἰς τὰ δεξιά.) αὗται δὲ σπερμα-
 τίτιδες καλοῦνται. τὸ δ' αἷμα τὸ μὲν παχύτατον ὑπὸ
 τῶν σαρκωδῶν ἐκπίνεται· ὑπερβάλλον δὲ εἰς τοὺς τόπους
 τούτους λεπτὸν καὶ θερμὸν καὶ ἀφρῶδες γίνεται.

15 7 [5]. SIMPL. Phys. 153, 17 [nach τοῦτό ἐστιν ἡ ἀρχὴ oben
 II 62, 15] θαυμαστὸν δὲ ὅτι, κατὰ ἑτεροίωσιν τὴν ἀπ' αὐτοῦ λέγων
 τὰ ἄλλα γίνεσθαι, αἰδίων ὁμως αὐτὸ φησι λέγων· 'καὶ αὐτὸ μὲν

andere etwas kleinere hervor, die man abläßt (öffnet), wenn etwas unter
 der Haut wehtut, während *man es* bei Schmerz am Unterleib mit der
 Leber- und der Milzader *tut*. Andere Adern ziehen von diesen auch unter
 die Brüste. Noch andere gibt es, die von beiden durch das Rückenmark
 in die Hoden ziehen; sie sind dünn. Noch andere ziehen unter die Haut
 und durch das Fleisch zu den Nieren und enden in den Hoden bei den
 Männern, bei den Frauen in der Gebärmutter. (Die ersten Adern, die
 aus der Bauchhöhle kommen, sind breiter, dann werden sie dünner,
 bis sie von der rechten Seite nach der linken und von dieser nach der
 rechten hinübergehen.) Diese nennt man Samenadern. Was das Blut
 betrifft, so wird das dickste von den fleischigen Teilen aufgesogen;
 gelangt es aber über sie hinaus an diese Stellen, so wird es dünn, warm
 und schaumig (= *Same*).

7. Und gerade dieser *Stoff* nun ist ein ewiger und unsterblicher

1 ἀποσχῶσιν κτλ.] ἀποσχίζουσιν (ὑποσχίζουσιν) αἱ ὑπερέχουσαι ὅταν ὑποδράμη
 λύπη AaCa 8 (αἱ . . . δεξιά) »nicht hierher gehöriger Zusatz« Kalbfleisch
 11 σπερματίτιδες καλοῦνται] die ältere Terminologie hat also D. beibehalten,
 obgleich das weibliche Sekret für ihn nicht dieselbe Bedeutung hat wie
 z. B. für Alkmaion [24 A 13]. Vgl. Hippon 38 A 13 13 σαρκωδῶν
 PCaDa: σαρκῶν vulgo ἐκπίνεται (vgl. II 62, 22) PDa: ἐγγίνεται d. übr. Hss.

τοῦτο καὶ ἀίδιον καὶ ἀθάνατον σῶμα, τῶν δὲ τὰ μὲν γίνεται, τὰ δὲ ἀπολείπει'.

8 [3]. SIMPL. Phys. 153, 20 [nach B 7] καὶ ἐν ἄλλοις· 'ἀλλὰ τοῦτό μοι δῆλον δοκεῖ εἶναι, ὅτι καὶ μέγα καὶ ἰσχυρὸν 5 καὶ ἀίδιον τε καὶ ἀθάνατον καὶ πολλὰ εἰδός ἐστι'.

9 [S. 126]. GALEN. in Epid. VI comm. II (XVII A 1006, 8 Kühn) καὶ μέντοι καὶ ὠμολόγηται σχεδὸν ἅπασιν τοῖς ἰατροῖς οὐ μόνον διαπλάττεσθαι θάττον, ἀλλὰ καὶ κινεῖσθαι τὸ ἄρρεν τοῦ θήλεος . . . 'Ροῦφος δὲ φησι Διογένη τὸν Ἀπολλωνιάτην μόνον ἐναντίως ἀπο- 10 φήνασθαι κατὰ τὸ Περὶ φύσεως δεύτερον. ἐγὼ δὲ οὐκ ἐνέ- τυχον τῷ βιβλίῳ. Vgl. A 26.

10 [0]. HERODIAN. Π. μονήρ. λέξ. I p. 7, 8 τὸ δὲ 'πλη' εἰρημέ- νον παρὰ Διογένη τῷ Ἀπολλωνιάτῃ ἀντὶ τοῦ πλήθ θηλυκοῦ ἐπι- θετικῶς ἄγνωστον τοῖς ἄλλοις.

15

C. NACHWIRKUNG

1. ARISTOPH. Nub. 225ff. [vgl. auch II 68, 5]

Σωκρ. ἀεροβατῶ καὶ περιφρονῶ τὸν ἥλιον.

Στραφ. ἔπειτ' ἀπὸ ταρροῦ τοὺς θεοὺς ὑπερφρονεῖς

ἀλλ' οὐκ ἀπὸ τῆς γῆς, εἶπερ; — οὐ γὰρ ἂν ποτε

20

ἐξῆϋρον ὀρθῶς τὰ μετέωρα πράγματα,

εἰ μὴ κρεμάσας τὸ νόημα καὶ τὴν φροντίδα

230 λεπτήν καταμείξας εἰς τὸν ὁμοῖον ἀέρα'

Körper, von den anderen *Dingen* aber entsteht das eine, das andere vergeht.

8. Doch dies ist, scheint mir, klar, daß *der Urstoff* groß und gewaltig, ewig und unsterblich und vielwissend ist.

9. *Der Meinung, die männliche Frucht bewege sich eher als die weibliche, da sie sich auch schneller bilde als jene, tritt Diogenes allein entgegen.*

10. Volle (*contrahierte Form*).

1 σῶμα] vgl. 44 B 12 I 412, 16 m. Anm. τῶν δὲ Aldine: τῶ δὲ DE: τὸ δὲ F 9 'Ροῦφος] der Ephesier, den Gal. hier ausschreibt. Vgl. M. Wellmann *Herm.* 47 (1912) 14, Ilberg *Abh. Sächs. Akad.* 1930, 1ff. 15 vgl. Diels *Verh. d. 35. Philologenvers.* Stettin 1880, 96ff., *Rhein. Mus.* 42 (1887) 1ff. Theiler a. O. S. 8ff., 14ff. Die Beziehung von Ar. Ach. 50 auf Diogenes, die H. Weber *Philol.* 63 (1904) 231 annimmt, beruht auf unrichtiger Auffassung der Stelle 18 ὑπερφρονεῖς] περιφρονεῖς R: <σὺ> περιφρονεῖς Blaydes

εἰ δ' ὦν χαμαὶ τάνω κάτωθεν ἐσκόπουν,
οὐκ ἂν ποθ' ἠῦρον· οὐ γὰρ ἀλλ' ἡ γῆ βίαι
ἔλκει πρὸς αὐτὴν τὴν ἰκμάδα τῆς φροντίδος.
πάσχει δὲ ταῦτό τοῦτο καὶ τὰ κάρδαμα.

5 235 — τί φῆς;
ἡ φροντίς ἔλκει τὴν ἰκμάδ' εἰς τὰ κάρδαμα;

828 ff.

Στρεψ. Δίνος βασιλεύει τὸν Δί' ἐξεληλακῶς.

Φειδ. αἰβοῖ, τί ληρεῖς; — ἴσθι τοῦθ' οὕτως ἔχον.

10 930 — τίς φησι ταῦτα; — Σωκράτης ὁ Μήλιος
καὶ Χαιρεφῶν ὃς οἶδε τὰ ψυλλῶν ἴχνη.

2. HIPPOCR. de flatib. 3 (CMG I, 1 92] πνεῦμα δὲ τὸ μὲν ἐν τοῖσι σώμασι
φύσα καλέεται, τὸ δὲ ἔξω τῶν σωμάτων ἀήρ. οὗτος δὲ μέγιστος ἐν τοῖσι πᾶσι
τῶν πάντων δυνάστης ἐστίν. ἄξιον δ' αὐτοῦ θεήσασθαι τὴν δύναμιν. ἀνεμος γάρ
15 ἐστὶν ἡέρος ρεῦμα καὶ χειῦμα· ὅταν οὖν πολὺς ἀήρ ἰσχυρὸν ρεῦμα ποιήσῃ, τὰ τε
δένδρεα ἀνασπαστὰ πρόρριζα γίνεται διὰ τὴν βίην τοῦ πνεύματος τὸ τε πέλαγος
κυμαίνεται ὀλκάδες τε ἀπέιραντοί μεγέθει διαρριπτεῦνται. τοιαύτην μὲν οὖν ἐν
τούτοις ἔχει δύναμιν· ἀλλὰ μὴν ἐστὶ γε τῆι μὲν ὄψει ἀφανής, τῶι δὲ λογισμῶι
φανερὸς. τί γὰρ ἀνευ τούτου γένοιτ' ἂν; ἢ τίνας οὗτος ἀπεστὶν ἢ τίνοι οὐ συμ-
20 πάρεστιν; ἅπαν γὰρ τὸ μεταξὺ γῆς τε καὶ οὐρανοῦ πνεύματος ἐμπλεῶν ἐστίν.
τούτο καὶ χειμῶνος καὶ θέρος αἴτιον, ἐν μὲν τῶι χειμῶνι πυκνὸν καὶ ψυχρὸν
γινόμενον, ἐν δὲ τῶι θέρει πρηνὴ καὶ γαληνόν. ἀλλὰ μὴν ἡλίου τε καὶ σελήνης
καὶ ἀστρων ὁδὸς διὰ τοῦ πνεύματος ἐστίν· τῶι γὰρ πυρὶ τὸ πνεῦμα τροφή, πῦρ
δὲ ἡέρος στερηθὲν οὐκ ἂν δύναιτο ζῆν· ὥστε καὶ τὸν τοῦ ἡλίου βίον ἀέναον ὃ
25 ἀήρ λεπτός ἐὼν παρέχεται. ἀλλὰ μὴν ὅτι καὶ τὸ πέλαγος μετέχει πνεύματος,
φανερὸν· οὐ γὰρ ἂν ποτε τὰ πλωτὰ ζῶια ζῆν ἐδύναντο μὴ μετέχοντα πνεύματος·
μετέχοιεν δὲ πῶς ἂν ἄλλως ἀλλ' ἢ διὰ τοῦ ὕδατος κᾶκ τοῦ ὕδατος ἔλκοντα τὸν
ἡέρα; ἀλλὰ μὴν καὶ ἡ γῆ τούτῳι βάθρον οὗτός τε γῆς ὄχημα, κενόν τε οὐδὲν ἐστὶν
τούτου. Vgl. EURIP. Troad. 884 ff.

30 'Εκάβη· ὦ γῆς ὄχημα κάπλι γῆς ἔχον ἔδραν
885 ὅστις ποτ' εἰ σύ, δυστόπαστος εἰδέναι,

3 vgl. II 57, 9. 58, 23 ff. 8 Der δίνος des Diog. erklärt sich aus den An-
deutungen des Diog. Laërt. II 52, 7 περιφορῶν [vgl. II 68, 10] und Plut.
II 53, 5. Diog. unterschied sich hier nicht von Anaxagoras (περιχώρησις
59 B 12), Leukippos (δῖνη 67 A 1 § 31) und Demokrit (δίνος 68 B 167)

10 Μήλιος] Scherz wegen Diagoras Zur Frage nach dem Verhältnis
von „Hippokrates“ zu D. vgl. auch F. Willerding *Studia Hippocratica*
Diss. Gött. 1914; Deichgräber *D. Epidemien u. d. Corp. Hipp. Abh. Berl.*
Abt. 1933, 112 ff. 15 ρεῦμα A: τὸ ρ. M 16 τε M: δὲ A 17 ἀπέιραντο
Diels: ἀπέιρατοι A: ἀπειροὶ M 24 und 26 ζῆν A: ζῶειν M 27 so M:
μετέχοι δ' ἂν (woraus αὐ Diels) A ἂν ἄλλως M: ἐν ἄλλοις A¹: ἐν ἄλλοις A²

ἔλκοντα] vgl. Wortindex 28 τούτῳι] τοῦτο A: τουτέῳι M τε (pr.) A:
γε τῆς M κενόν M 28. 30 vgl. A 16a. ὄχημα nicht nur hier Z. 28
und 30, sondern auch Hipp. de nutr. 55 [IX 120] ὑγρασίη τροφῆς ὄχημα
[daraus Erasistratus bei Plut. Symp. VI 3, 2. p. 690A. VII 1, 1. p. 698D].
Ist fr. adesp. 565 αὔρα θεῶν ὄχημα τιμώτατον von Eurip. ?

Ζεύς, εἴτ' ἀνάγκη φύσεος εἶτε νοῦς βροτῶν,
προσηυξάμην σε· πάντα γὰρ δι' ἀψόφου
βαίνων κελεύθου κατὰ δίκην τὰ θνήτ' ἄγεις.

Μενεῶ. τί δ' ἔστιν; εὐχὰς ὡς ἐκαίνισας θεῶν.

5 **ARISTOPH.** *Nub.* 264 ὦ δέσποτ' ἄναξ, ἀμέτρητ' Ἀήρ, ὃς ἔχεις τὴν γῆν
μετέωρον κτλ.

3. **HIPPOCR.** *de carnib.* 2 [VIII 584 L.] δοκεῖ δέ μοι ὁ καλούμεν θερμόν,
ἀθάνατόν τε εἶναι καὶ νοεῖν πάντα καὶ ὄρῃν καὶ ἀκούειν καὶ εἰδέναι πάντα, ἔοντα
τε καὶ ἐσόμενα. τοῦτο οὖν τὸ πλεῖστον, ὅτε ἐταράχθη ἅπαντα, ἐξεχώρησεν εἰς
10 τὴν ἀνωτάτω περιφορὴν καὶ αὐτό μοι δοκεῖ αἰθέρα τοῖς παλαιοῖς εἰρησθαι.

3a. **HIPPOCR.** *de morbo sac.* 16 κατὰ ταῦτα νομίζω τὸν ἐγκέφαλον δύνα-
μιν ἔχειν πλεῖστην ἐν τῷ ἀνθρώπῳ. οὗτος γὰρ ἡμῖν ἐστὶ τῶν ἀπὸ τοῦ ἡέρος γινο-
μένων ἐρμηνεύς, ἦν ὑγιαίνων τυγχάνη· τὴν δὲ φρόνησιν ὁ ἀήρ παρέχεται. οἱ δ'
ὀφθαλμοὶ καὶ τὰ ὤτα καὶ ἡ γλῶσσα καὶ αἱ χεῖρες καὶ οἱ πόδες, οἱ ἂν ὁ ἐγκέφαλος
15 γινώσκῃ, τοιαῦτα πρήσσοσι· γίνεται γὰρ ἐν ἅπαντι τῷ σώματι τῆς φρονήσιός
τι, ὡς ἂν μετέχη τοῦ ἡέρος, ἐς δὲ τὴν ξύνεσιν ὁ ἐγκέφαλος ἐστὶν ὁ διαγγέλλων.
ὅταν γὰρ σπάσῃ τὸ πνεῦμα ὠνθρώπος ἐς ἑαυτόν, ἐς τὸν ἐγκέφαλον πρῶτον
ἀφικνεῖται καὶ οὕτως ἐς τὸ λοιπὸν σῶμα σκίδνεται ὁ ἀήρ καταλειποῦς ἐν τῷ
ἐγκεφάλῳ ἑαυτοῦ τὴν ἀκμὴν καὶ ὁ τι ἂν ἦ φρόνιμόν τε καὶ γνώμην ἔχον. εἰ γὰρ
20 εἰς τὸ σῶμα πρῶτον ἀφικνεῖτο καὶ ὕστερον ἐς τὸν ἐγκέφαλον, ἐν τῆσι σαρκί καὶ
ἐν τῆσι φλεψὶ καταλειποῦς τὴν διάγνωσιν ἐς τὸν ἐγκέφαλον ἂν ἴοι θερμὸς ἔων
καὶ οὐχὶ ἀκραιφνής, ἀλλ' ἐπιμειγμένος τῆι ἰκμάδι τῆι ἀπὸ τε τῶν σαρκῶν καὶ
τοῦ αἵματος, ὥστε μηκέτι εἶναι ἀκριβής. 17. διὸ φημι τὸν ἐγκέφαλον εἶναι τὸν
ἐρμηνεύοντα τὴν ξύνεσιν . . . ὡς οὖν καὶ τῆς φρονήσιος τοῦ ἡέρος πρῶτος αἰσθά-
25 νεται τῶν ἐν τῷ σώματι ἔοντων, οὕτω καὶ ἦν τις μεταβολὴ ἰσχυροτέρῃ γένηται
ἐν τῷ ἡέρι ὑπὸ τῶν ὥρέων, καὶ αὐτὸς ἑαυτοῦ διάφορος γίνεται· διὸ καὶ τὰ νοσή-
ματα ἐς αὐτὸν ἐπιπίπτειν φημι ὀξύτατα καὶ μέγιστα καὶ θανατωδέστατα καὶ δυσκρι-
τώτατα τοῖς ἀπείροισιν.

3b. **HIPPOCR.** *de morbo.* IV 34 (VII 544 L.) ἔχει γὰρ ὧδε ἡ γῆ ἐν ἑαυτῇ
30 δυνάμει παντοίας καὶ ἀναριθμῶς· ὀκτὸς γὰρ ἐν αὐτῇ φύεται, πᾶσιν ἰκμάδα
παρέχει ὁμοίην ἐκάστῳ, οἶον καὶ αὐτὸ τὸ φυόμενον αὐτῷ ὁμοίην κατὰ συγγενές
ἔχει καὶ ἔλκει ἐκαστὸν ἀπὸ τῆς γῆς τροφήν, οἶον περ καὶ αὐτὸ ἐστὶ κτλ., vgl.
64 A 33. C 1 (II 67, 1ff.).

4. **PHILEM.** fr. 91 [II 505 K.]

35 ὃν οὐδὲ εἰς λέληθεν οὐδὲ ἐν ποιῶν
οὐδ' αὐ ποιήσων οὐδὲ πεποικῶς πάλαι,
οὔτε θεὸς οὔτ' ἀνθρώπος, οὐτός εἰμ' ἐγώ,
'Αήρ, ὃν ἂν τις ὀνομάσειε καὶ Δία.
5 ἐγὼ δ', ὁ θεοῦ ὅστιν ἔργον, εἰμὶ πανταχοῦ,

11 »Hipp. hat die Pneumatik des Diog. [vgl. zu A 20] durch seine scharfe Betonung des Gehirns als Sitz der ξύνεσις nach dem Vorgang des Alkmaion [24 A 58] ausgebaut.« Diels; vgl. Diller *Philol.* Suppl. xxvi 113

Text nach Θ 19 τι Wilamowitz: τε Hss. 21 τὴν ἰδίην γνώσιν? Diels 22 ἰκμάδι vgl. II 56, 14. 58, 24. 67, 3. ob. Z. 30 u. δ. 31 αὐ Wakefield: ἂν Hss. 36. 37 οὐδ' . . . ἀνθρώπος Stob. (interpoliert?): οὔτε κακὸν οὔτε γ' [οὔτ' ἄρ' Meineke] ἰσθλόν Aratus latinus p. 178, 5 Maaß

ἐνταῦθ' ἐν Ἀθήναις, ἐν Πάτραις, ἐν Σικελίαι,
 ἐν ταῖς πόλεσι πάσαισιν, ἐν ταῖς οἰκίαις
 πάσαις, ἐν ὑμῖν πᾶσιν· οὐκ ἔστιν τόπος,
 οὐ μή ᾿στιν Ἀήρ· ὁ δὲ παρῶν ἀπανταχοῦ
 10 πάντ' ἐξ ἀνάγκης οἶδε πανταχοῦ παρῶν.

5

65 [52]. KRATYLOS

1. PLATO Cratyl. 429D Σω. Ἄρα ὅτι ψευδῆ λέγειν τὸ παράπαν οὐκ ἔστιν, ἄρα τοῦτό σοι δύναται ὁ λόγος; . . . Κρατ. Πῶς γὰρ ἂν, ὦ Σώκρατες, λέγων γέ τις τοῦτο ὁ λέγει μὴ τὸ ὄν λέγοι; ἢ οὐ τοῦτό ἐστιν τὸ ψευδῆ λέγειν τὸ μὴ τὰ
 10 ὄντα λέγειν; — Κοιμώτερος μὲν ὁ λόγος ἢ κατ' ἐμέ καὶ κατὰ τὴν ἐμὴν ἡλικίαν, ὦ ἑταῖρε. ὁμως μέντοι εἶπέ μοι τοσόνδε· πότερον λέγειν μὲν οὐ δοκεῖ σοι εἶναι ψευδῆ, φάναι δέ; — Οὐ μοι δοκεῖ οὐδὲ φάναι. — Οὐδὲ εἰπεῖν οὐδὲ προσεῖπεῖν; οἷον εἴ τις ἀπαντήσας σοι ἐπὶ ξενίας, λαβόμενος τῆς χειρὸς εἴποι ἄχαίρε, ὦ ξένη Ἀθηναίε ὑὲ Σμικρίωνος Ἐρμόγενης, οὗτος λέξειεν ἂν ταῦτα ἢ φαίη ἂν ταῦτα
 15 ἢ εἴποι ἂν ταῦτα ἢ προσεῖποι ἂν οὕτω σὲ μὲν οὐ, Ἐρμογένη δὲ τόνδε; ἢ οὐδένα; — Ἐμοὶ μὲν δοκεῖ, ὦ Σώκρατες, ἄλλως ἂν οὗτος ταῦτα φθέγγασθαι. 440D Sokr. zu Krat. ἔτι γὰρ νέος εἰ καὶ ἡλικίαν ἔχεις.

2. ARISTOT. Rhetor. Γ 16. 1417b 1 καὶ ὡς περὶ Κρατύλου Αἰσχίνης [der Sokratiker, fr. 22 Krauss], ὅτι διασίζων καὶ τοῖν χεροῖν διασειῶν· πιθανὰ γάρ, 20 διότι σύμβολα γίνεται ταῦτα ἁ ἴσασιν ἐκείνων ὧν οὐκ ἴσασιν.

3. — Metaph. A 6. 987a 29 μετὰ δὲ τὰς εἰρημένους φιλοσοφίας [Vorsokratik] ἢ Πλάτωνος ἐπεγένετο πραγματεία τὰ μὲν πολλὰ τούτοις [Pythagoreer] ἀκολουθοῦσα, τὰ δὲ καὶ ἴδια παρὰ τὴν τῶν Ἰταλικῶν ἔχουσα φιλοσοφίαν. ἐκ νέου τε γὰρ συνήθης γενόμενος πρῶτον Κρατύλῳ καὶ ταῖς Ἡρακλειτείοις δόξαις, ὡς
 25 ἀπάντων τῶν αἰσθητῶν αἰεὶ βρόντων καὶ ἐπιστήμης περὶ αὐτῶν οὐκ οὔσης, ταῦτα μὲν καὶ ὕστερον οὕτως ὑπέλαβεν· Σωκράτους δὲ κτλ. ΔΙΟΓ. ΠΙ 6 τοῦντεῦθεν δὴ γεγυνώς, φασίν, εἴκοσιν ἔτη [Plato] διήκουσε Σωκράτους· ἐκείνου δ' ἀπελθόντος προσεῖχε Κρατύλῳ τε τῷ Ἡρακλειτεῖω καὶ Ἐρμογένει τῷ τὰ Παρμείδου φιλοσοφοῦντι.

30 4. — Metaphys. Γ 5. 1010a 7 ἔτι δὲ πᾶσαν ὁρῶντες ταύτην κινουμένην τὴν φύσιν, κατὰ δὲ τοῦ μεταβάλλοντος οὐθέν ἀληθεύομενον, περὶ γε τὸ πάντῃ πάντως μεταβάλλον οὐκ ἐνδέχεσθαι ἀληθεύειν. ἐκ γὰρ ταύτης τῆς ὑπολήψεως ἐξήθησεν ἡ ἀκροτάτη δόξα τῶν εἰρημένων, ἢ τῶν φασκόντων Ἡρακλειτίζειν καὶ οἶαν Κ. εἶχεν, ὅς τὸ τελευταῖον οὐθέν ὦιετο δεῖν λέγειν, ἀλλὰ τὸν δάκτυλον ἐκίνει
 35 μόνον, καὶ Ἡρακλειτῶι ἐπετίμα εἰπόντι [22 B 91], ὅτι δις τῷ αὐτῷ ποταμῷ οὐκ ἔστιν ἐμβῆναι· αὐτὸς γὰρ ὦιετο οὐδ' ἀπασ.

4 [πάνταχοῦ παρῶν] Wachsmuth: πάντα πανταχοῦ Hense: πανταχοῖ φέρων Diels (Ἀήρ ist Prologus) 14 Plato scheint anzudeuten, daß Κρατύλος Σμικρίωνος Ἀθηναῖος der richtige Name sei 18 Aeschines führte zur Charakteristik des Kratylos jene Äußerlichkeiten an 19 διασίζων und διασειῶν] im Kampf mit den Gegnern 24 τε fehlt Ab συνήθης γενόμενος Ab: συγγενόμενος E 35 ὅτι Ab: fehlt E